

Blahoželáme

Svieži a plný tvorivých síl dožil sa 19. septembra 2004 Ing. Július Oszlányi, CSc., riaditeľ Ústavu krajinnnej ekológie SAV, krásneho životného jubilea – 60. rokov. Pri tejto príležitosti usporiadal Ústav krajinnnej ekológie SAV a Vedecká rada ÚKE SAV 24. 9. 2004 v Kongresovom centre SAV v Smoleniciach seminár Pohľady na súčasnosť ekológie na Slovensku.

Jubilant, medzinárodne uznávaný vedecký pracovník v oblasti výskumu a ochrany biodiverzity, ktorý je aj členom redakčnej rady nášho časopisu, je absolventom Lesníckej fakulty Vysokiej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene. Jeho vedecké začiatky sú spojené s výskumom v oblasti produkčnej ekológie, aj téma dizertačnej práce *Štúdium prírastku sušiny nadzemnej drevnej biomasy v modelovom dúbavo-hrabovom poraste*, na základe ktorej mu udelili titul kandidát poľnohospodársko-lesníckych vied, súvisela s týmto výskumom. Práca mala za cieľ stanoviť veľkosť prírastku nadzemnej biomasy drevín, pričom sa posudzovala jeho závislosť od viacerých dendrometrických veličín.

Za najvýznamnejší prínos doterajšej vedeckovýskumnej činnosti jubilanta možno považovať rozpracovanie nových metód zameraných na hodnotenie štruktúry biomasy drevín v závislosti od viacerých dendrometrických veličín a teóriu náuky o výnose lesa. Svoje metódy aplikoval na medzinárodnej výskumnej lokalite Báb, potom v oblasti Malých Karpát, a napokon v dunajských lužných lesoch, ktoré sa neskôr stali lokalitami medzinárodného dlhodobého ekologického výskumu – ILTER. Tieto metódy aplikoval a testoval na viacerých typoch lesných ekosystémov (od

pôvodných cez poloprírodné až po človekom vytvorené), čím prispel k ich komplexnému zhodnoteniu. Z analyzovania vplyvu antropických aktivít na lesné ekosystémy možno za najvýznamnejšie považovať sledovanie zmien lesných ekosystémov v dôsledku vplyvu výstavby a prevádzky vodného diela Gabčíkovo. Tieto práce boli zaradené do medzinárodného výskumného programu Človek a biosféra (MAB). Vo výskume v oblasti biodiverzity, jej ochrany, manažmentu, ako aj krajinnokoologickej problematiky pokračuje v rámci medzinárodných projektov.

V 5. rámcovom programe EÚ bol jubilant koordinátorom projektu: BIOPLATFORM – európska platforma pre biodiverzitu, BIOFORUM – európske fórum pre biodiverzitu – implementácia ekosystémového prístupu, BIOHAB – sieť pre koordináciu biodiverzity a habitatov, GLORIA-EUROPE – európsky rozmer globálnej observačnovo výskumnej iniciatívy v alpskom prostredí – príspevok ku GTOS, EVALUWET – európske hodnotia-

ce nástroje podporujúce legislatívu mokradových ekosystémov – včlenenie asociovaných štátov, CARBOMONT – vplyv zmien využívania krajiny na zdroje, pohlcovanie a toky uhlíka v európskych horách, BIOSCENE – scenáre zladenia ochrany biodiverzity a poklesu poľnohospodárskeho využitia krajiny v horstvách Európy a BIOPRESS – prepojenie paneurópskych zmien pokrytia krajiny a tlakov na biodiverzitu.

V 6. rámcovom programe EÚ je to hlavne projekt ALTER-NET – sieť pre dlhodobý výskum biodiverzity, ekosystémov a vedomia. Týmto projektom sa dostal Ústav krajinnnej ekológie SAV do siete excelentných vedeckých pracovísk v rámci dlhodobého ekosystémového výskumu. Ďalej je jubilant koordinátorom projektu SOBIO – mobilizovanie potenciálu európskeho spoločenského výskumu na podporu manažmentu biodiverzity a ekosystémov a RURAL ETINET – ekonomického a technologického integračného projektu na podporu vidieckych oblastí.

Z medzinárodných aktivít pána riaditeľa treba vyzdvihnúť koordináciu a poradenstvo v oblasti ochrany prírody pre 13 stredoeurópskych a východoeurópskych krajín.

Výsledky svojej vedeckej práce jubilant zhrnul v šiestich monografiách a približne sto vedeckých prácach publikovaných nielen doma, ale aj v zahraničí. Vyškolil viacero diplomantov so špecializáciou produkčná ekológia i vedeckých aspirantov a doktorandov.

Výsledky jeho vedeckej práce našli uplatnenie aj v aplikačnej sfére. Na ich základe bola vypracovaná stratégia lesného hospodárstva Slovenska a boli aj významným podkladom pri spracovaní Národnej stratégie a Akčného plánu ochrany biodiverzity v SR. Z hľadiska aplikácie jeho vedeckých výsledkov v praxi treba vyzdvihnúť odborné expertízy a podklady pre ob-

Smolenice
24. 9. 2004

hajcov SR na súdnom dvore v Haagu a vypracovanie Národného akčného plánu v rámci Environmentálneho programu pre povodie rieky Dunaj.

Bohaté sú aj jeho manažérske a vedecko-koordináčnej aktivity, najmä na medzinárodnej scéne. Bol koordinátorom približne 20 grantových a zmluvných projektov a 32 medzinárodných projektov.

Ing. Júliusa Oszlányiho, CSc., zvolili r. 1993 za predsedu Slovenského národného komitétu medzivládneho programu UNESCO Človek a biosféra (MAB) a stal sa aj členom Predsedníctva Slovenskej komisie pre UNESCO. Generálny riaditeľ UNESCO ho r. 1995 vymenoval za člena Poradného výboru pre biosférické rezervácie UNESCO, ktorý je vedeckým poradným orgánom v záležitostiach ochrany prírody a prírodných vied. V tejto pozícii pôsobí doposiaľ.

V rámci SAV ho r. 1998 vymenovali za podpredsedu Komisie pre životné prostredie Predsedníctva SAV. Je tiež členom vedeckej rady Európskeho centra pre ochranu prírody (od r. 1999) so sídlom v Tilborgu (Holandsko), ako aj reprezentan-

tom Slovenskej republiky vo výbere 5. rámcového programu komisie Životné prostredie a udržateľný rozvoj. Od 23. novembra 2001 je členom vedeckej rady Európskej environmentálnej agentúry v Kodani.

Ing. Július Oszlányi, CSc., je od 1. februára 1996 riaditeľom Ústavu krajinskej ekológie SAV. Jeho pôsobenie v tejto pozícii je mimoriadne úspešné. Pod jeho vedením sa ÚKE SAV akreditoval v najvyššej kategórii a úspešne etabloval aj na medzi-

národnej scéne. Ústav je tiež akreditovaný ako expertné pracovisko Európskej komisie na riešenie ekologických a environmentálnych projektov (Central Consultancy Register) a v r. 2001 – 2004 bol členom Európskeho tematického centra pre ochranu prírody a biodiverzity (European Topic Centre for Nature Protection and Biodiversity) a na obdobie 2005 – 2008 sa stal expertom a národným koordinátorom Európskeho tematického centra pre biodiverzitu (European Topic Centre for Biodiversity).

Za vynikajúce výsledky v oblasti výskumu lesných ekosystémov udelili Ing. Oszlányimu r. 1994 Striebornú plaketu SAV a r. 2004 Čestnú plaketu SAV za rozvoj biologických a ekologických vied. V r. 2001 získal prestížnu Cenu princa z Astúrie za vedeckú prácu v biosférických rezerváciách UNESCO.

Pevne veríme, že dosiahnuté výsledky, ktoré by mohli charakterizovať vrchol vedeckej kariéry nášho jubilanta, sú iba rozbehom do jeho ďalšej životnej etapy. K šesťdesiatinám mu úprimne blahozeláme, prajeme veľa zdravia, tvorivých síl, pracovných úspechov a krásnych chvíľ v kruhu najbližších, ale aj priateľov a kolegov.

Zita Izakovičová

Exkurzia v Rakúsku r. 2000

